

İŞLETME VE ÇEVRE DUYARLILIĞI AÇISINDAN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN MALİYET ANALİZİNE BAKIŞ

*Business and Environment Sensitivity Cost Analysis of
Ustainability*

İsmail KILIÇASLAN*
Semra OF**

Makale Geliş Tarihi: 02.12.2019

Makale Kabul Tarihi: 02.12.2019

Özet: Bir canlı organizma gibi değerlendirilebilen işletme, dinamik ve denge halini koruyabilen, çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen açık bir sistemdir (Rodoplu, Akdemir, 2001:33).

Sürekli çevre ile ilişki içinde olması gereken temelde kar etme mantığı ile var olan iktisadi teşekküller yada işletmeler, bu varlıklarını sürdürebilmeleri için içinde bulunduğu çevreye karşı duyarlı yatırımlar yapmak zorundadır.

Kazan-kazan mantığı şeklinde işleyen Yaşa-Yaşat mantığının da tüm insanlık tarafından ve hatta ortaklarından ayrı bir kişiliğe sahip olan işletmeler tarafından da artık kabul edilmesi gereken bir gerçektir.

Müteşebbis tarafından bir araya getirilmeye çalışılan ve maksimum fayda sağlanması hedeflenen iktisat bilimcileri tarafından kıt kaynaklar olan nitelendirilen varlıklarımızın (Emek-Sermaye-Doğal kaynak) hak ettikleri saygıyı duyması gerektiği de bir gerçektir.

Tüm bu gerçekler ile yapılan bu çalışmada, son zamanlarda çokça duyduğumuz Sürdürülebilirlik ışığında bazı tespitler ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sürdürülebilirlik, maliyet, çevre duyarlılığı

* Ör. Gör. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü,
isokaslan@hotmail.com

** Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü semraof@hotmail.com

Business and Environment Sensitivity Cost Analysis of Ustainability

Abstract: Business can be evaluated as a living organism, dynamic and can maintain a state of balance, affected by the environment and is an open system that affects the environment (Rodoplu, Akdemir, 2001: 33).

In order to sustain these assets, the economic enterprises or enterprises that have the basic logic of profit, which should be in constant relation with the environment, have to make investments that are sensitive to the environment they are in.

It is a fact that the logic of LIVE-LIVED, which operates in the form of win-win logic, should be accepted by all humanity and even by businesses that have a separate personality from their partners.

It is also a fact that our assets (Labor-Capital-Natural Resource), which are defined as scarce resources by economic scientists who are trying to be brought together by the entrepreneur and aiming to provide maximum benefit, should respect the rights they deserve.

In this study conducted with all these facts, in the light of the sustainability we have heard a lot recently, some determinations have been made.

Keywords: sustainability, cost, environmental awareness

1. Giriş

Bir canlı organizma gibi değerlendirilebilen işletme, dinamik ve denge halini koruyabilen, çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen açık bir sistemdir (Rodoplu, Akdemir, 2001:33).

Sürekli çevre ile ilişki içinde olması gereken temelde kar etme mantığı ile var olan iktisadi teşekküller yada işletmeler, bu varlıklarını sürdürebilmeleri için içinde bulunduğu çevreye karşı duyarlı yatırımlar yapmak zorundadır.

Kazan-kazan mantığı şeklinde işleyen Yaşa-Yaşat mantığının da tüm insanlık tarafından ve hatta ortaklarından ayrı bir kişiliğe sahip olan işletmeler tarafından da artık kabul edilmesi gereken bir gerçektir.

2. İktisadiAçıdan Sürdürülebilirlik

Müteşebbis tarafından bir araya getirilmeye çalışılan ve maksimum fayda sağlanması hedeflenen iktisat bilimcileri tarafından kıt kaynaklar olan nitelendirilen varlıklarımızın (Emek-Sermaye-Doğal kaynak) hak ettikleri saygıyı duyması gerektiği de bir gerçektir.

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan sosyal sorumluluk kavramı aslında tamda bu sürdürülebilirlik konusunu irdelemektedir. İsmi farklı telaffuz bile edilse temel düşünce mantığı aynıdır.

Nalan Akdoğan ve Orhan Sevilengül hocalarımın kitaplarında da geçtiği gibi “Sosyal sorumluluk” kavramı, muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısı ile bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gereğini ifade eder.

Ancak bu tanımın biraz daha açılarak sadece muhasebe anlamında bir sorumluluktan ziyade işletme mantalitesi anlamında bir sosyal sorumluluk dikkate alınmalıdır. Şöyle ki ; İnsanlar nasıl içinde doğup büyüdüğü, bir takım kültür paylaşımında ve etkileşiminde bulunduğu çevrelere veya diğer bir tabirle sosyal alanlarına karşı sorumluluklara sahipse, işletmeler de aynı mantıkla içlerinde doğup büyüdüğü kaynaklarını kullanarak bir yerlere gelmeye çalıştığı bazen havasını, bazen suyunu ve bazen de insanlarını eskittiği, kirlettiği, yıprattığı topluma karşı sosyal sorumluluğa sahip olmalı, ona göre davranmalıdır.

Bir işletmenin mali tablosunda kâr rakamına odaklanılırken, bu kârın ortaya çıkması için kaç canlının hastalandığı, hatta öldüğü, kaç ağacın kesildiği, kaç kişinin işini kaybettiği, kaç dükkânın kapandığı vb. yeterince dikkate alınmamaktadır. Bu durum geleneksel muhasebenin sosyal sorumluluk

kavramının gereğini tam olarak yerine getirmediğini göstermektedir (Bengü, Can, 2009: 158).

Yani iktisatçıların diliyle söylenecek olursa kıt kaynaklarını optimum bir şekilde kullanarak maksimum fayda elde etmek aslında tam da sürdürülebilirlik anlamına gelmektedir.

Günümüzde geleceği tüketmemek, tüketmeden bu günü yaşayabilmek gibi kavramlarla açılanmaya çalışılan sürdürülebilirlik tanımlaması tam da burada devreye girmektedir. Zaten kıt olarak Kabul edilen kaynakların yok olmadan gelecek nesillere aktarılabilmesi tam da Sosyal Sorumluluk Kavramının gereğidir.

3. Muhasebe Açısından Sürdürülebilirlik

Temel mantık olarak kar etmeyi hedef alan işletmeler için sosyal sorumluluk adı altında yapılacak olan yatırımlar fuzuli olarak görülmekte ve işletmeler geri dönüşünü göremedikleri bu tür yatırımları yapmaktan kaçınmaktadırlar.

Olaya sadece gelir-gider dengesi içinde düz mantıkla bakan işletmeciler için gerçekten sosyal sorumluluk adı altında harcanan paralar gereksiz, fuzuli, hiç bir şekilde fayda sağlamayan atıl ödemelerdir. Ve bunların geri dönüşümü de yoktur.

Bir fabrika bacasına filtreleme sisteminin kurulması, dereye yada açık alana kimse görmeden akıtılacak zehirli suyun sırf bu kavram gereğince pahalı filtreleme maliyetlerine katlanmak suretiyle temizlenmesi, %100 kar amaçlayan işletmeler tarafından mantıksız bulunmaktadır.

İşte tam da burada muhasebenin hesap vermekle yükümlü olduğu DEVLET devreye girmekte, çeşitli zorlamalar ve cezai müeyyidelerle toplumun geleceğinin çarçur edilmesini önlemektedir.

Çevre bakanlığı tarafından işletmelere zorunlu olarak yaptırılan bir takım yatırımlarla işletmeler başlangıçta zor duruma düşseler bile toplumda gelişen çevrecilik ruhu sayesinde çok güzel geri dönüşler almaktalar.

Müteşebbislerin en büyük hayali yaptıkları yatırımların hızla geri dönmesidir. Borsa-İstanbul tarafından hazırlanan sürdürülebilirlik rehberinde bu husus şöyle dile getirilmektedir:” Şirket değerlendirme kriterlerine ekonomik performansın yanı sıra sosyal ve çevresel performanslar da eklenmekte, şirketlerin ekonomik, çevresel ve sosyal gelişimlerden kaynaklanan fırsat ve riskleri yönetme sürecindeki başarıları yatırımcıların şirket seçimlerinde de önemli bir kıstas haline gelmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının önem kazanması ve yatırımcıların da artık sürdürülebilirlik faktörlerini şirket seçiminde göz önünde bulundurmasıyla, sermaye piyasası düzenleyicileri ve borsalar konuya dikkatle eğilmiş; şirketler, yatırımcılar ve toplum nezdinde

sürdürülebilirlik bilincinin yaygınlaşması için çeşitli girişimlerde bulunmaya başlamışlardır.”

Şirketlerin performans değerlendirmesinin sadece finansal performansları dikkate alınarak yapılması, yalnızca dikiz aynasına bakarak araba kullanmayı abenzetilebilir.

Yine aynı çalışmada sürdürülebilirlik konusunda işletmelerin yatırım yapmasının aşağıda sıralanan faydaları sağlayacağı belirtilmiştir :

- Marka değeri, güven ve itibar sağlanması,
- Maliyet tasarrufu ile birlikte kârlılığın artması,
- Nitelikli iş gücünün şirkete çekilmesi ve çalışanların motivasyonunun artması,
- Tüketici talepleri,
- Yeni iş fırsatları ve inovasyon olanakları yaratılması,
- Sermayeye Kolay Ulaşım,
- Etkin Risk Yönetimi,
- Şirket Ömrünü Uzarması

4. Sonuç

Sonuç olarak görünen o ki , işletmelerin ve işletme yöneticilerinin başlangıçta fuzuli gibi algıladıkları çevreye yatırım harcamalarının geri dönüşü oldukça hızlıdır. Bu durumda işletmelerin geri dönüşümü ve piyasada karşılık bulması çok yüksek olan sürdürülebilirlik ve çevre konusunda yatırım yapmaları kendi menfaatlerinedir.

Toplum sosyal ağlar sayesinde gittikçe bilinçli bir hale gelmektedir. Artık eve aldığımız meyvelerin bile daha sağlıklı olmasına mümkünse kurtlu

olmasına dikkat eder hale geldik. Doğal yaşam araçlarına ve alanlarına yönelme hızı son derece yüksek. malına olan talebin ve dolayısıyla karlılığının artması yine çevreye, doğaya, doğayı korumak için yapmış olduğu harcamalara bağlı hale gelmiştir.

Müteşebbisler tüm bunların bilinci ile işletmelerinin daha çevreci, daha doğal yaşama saygılı günümüz tabiri ile sürdürülebilirliğe dikkat eden bir yapı içinde olduğu topluma, müşterilerine ve yatırımcılarına göstermek zorundadır.

Yani çevresel zorunluluklarla katlanmakta zorunda kaldığı, külfet olarak gördüğü maliyetler aslında işletmelerin nefes almasına yarayacak olan yatırımlardır.

Bir işletme çevreyle bütümleşik ve saygılı olduğu oranda büyür.

Kaynakça

Borsa İstanbul (2014). Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi, <http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/surdurulebilirlik-rehberi.pdf> (01.12.2015)

GRI, Global Reporting Initiative Guideline G3 Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Turkish-G3-Reporting-Guidelines.pdf> (24.02.2016).

GRI, Global Reporting Initiative Guideline G4 Sürdürülebilirlik Raporlaması Kılavuzu “Raporlama İlkeleri ve Bildirimler” <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Turkish-G4-Part-One.pdf> (12.02.2016).

Karğın, S. Aracı, H. Aktaş, H. (2013), Entegre Raporlama: Yeni Bir Raporlama Perspektifi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 6(1):27-46.

Kuşat, N. (2012). Sürdürülebilir İşletmeler İçin Kurumsal Sürdürülebilirlik ve İçsel Unsurları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*. XIV(II): 227-242.

Saban, Metin, H.Küçüker, M.Küçüker (2017), Kurumsal Sürdürülebilirlik İle İlgili Raporlama Çerçevesi Ve Sürdürülebilir Raporlamada Muhasebenin Rolü, *İşletme bilim dergisi*,

ULUSAN, Hikmet, “Çevresel Raporlama Rehberleri ve İşletme Çevresel Raporlarında Açıklanması Gereken Bilgiler”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi*, C.14, S.2, s.181-206, 2009.

- KASAPOĞLU, Şule, *Belediyelerde Çevre Muhasebesi Uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2003.*
- TAŞDEMİR, Vahdi, “İşletme-Çevre İlişkilerinin Muhasebe Açısından Raporlanması” *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011.*
- KARACAN, Ali Rıza, “İşletmelerde Çevre Koruma Bilinci ve Yükümlülükleri”, **Türkiye ve Avrupa Birliğinde İşletmeler Yönünde Çevre Koruma Politikaları**, 2008.
- SEVİLENGÜL, Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Kitabevi, Ankara, 1996.
- RODOPLU, Gültekin ve AliAKDEMİR, **İşletme Bilimine Giriş**, Isparta, 2001.
- AKDOĞAN, Nalan ve Orhan SEVİLENGÜL, **Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması**, Gazi Yayınevi, Ankara, 2000.

